

Nabożeństwo ustanowił w opactwie Cysterkiem Bissonia (nie Bissonia jak wydrukowano) t. j. w klasztorze Byszowskim w Bydgoskiem, założonym 1253 przez księcia Kazimierza.

Klasztor ten leżał pod Koronowem i w następstwie tamże przeniesiony został (1). Najwięcej więc nadawał się do ustanowienia w niem nabożeństwa za poległych w bitwie pod Koronowem, jako klasztor najbliższy pola walki i może miejsce ostatniego spoczynku poległych.

* * *

W tymże artykule na str. 81 jest wzmianka o spowinowaconej ze Szwarcenbergami familii, Poland, którzy chlubili się pochodzeniem od królów polskich i już od Fryderyka Pięknego liczyli się do stanu baronów państwa.

Z.

Książka pokupna.

Mamy przed sobą książkę p. t. *Monita secreta Societatis Jesu*, wydanie piąte p. Charles Sauvestre w Paryżu 1865 u Dentu. Dwa pierwsze wydania tej książki rozeszły się jak wzmiankowano w przedmowie do wydania trzeciego, w liczbie 22,000 egzemplarzy. Przypuszczając że trzy następne w takiejże liczbie były odbite, będzie to w ciągu lat kilku 55,000 egzemplarzy. Nadto wydawca teraźniejszy, przywodzi dawniejsze wydanie francuzkie z lat 1718, 1819, 1824, 1845 i wydanie w Paderborn z roku 1661.

Czytaliśmy także wzmiankę o trzecim współczesnym niemieckim wydaniu.

Wydawca francuzki p. Sauvestre uważa te sekretne instrukcje Jezuitów za autentyczne. Tymczasem jest to dziełko napisane przez Hieronima Zachorowskiego exjezuitę a następnie prałata, którego pierwsze wydanie wyszło u Luciusa w Bazylei 1614 r. a tłumaczenie polskie p. t. *Przewodnik czyli skryte rządy Ojców Jezuitów* w roku 1784. Piszą o niem Niesiecki i Jaroszewicz w *Obrazie Litwy*. Ostatni nazywa to dziełko prawdziwym *Machiawelem Jezuitów*.

Właściwy tytuł brzmi: *Monita privata*, a nie jak wydawca francuzki wydrukował, *monita secreta*. W tekście stoi wszędzie jak być powinno: *monita privata*.

Z.

(1) por. *Codex Diplomaticus Rzyszczewskiego* T. I. str. 60, 67 i wiele dokumentów odnoszących się do klasztoru Byszowskiego w Tomie II.